

BEZPEČNOST MĚST A OBCÍ JAKO SOUČÁST JEJICH ŘÍZENÍ A ROZVOJE (ZÁVĚRY REGIONÁLNÍ KONFERENCE OSN EVROPSKÝ HABITAT III)

THE SECURITY OF MUNICIPALITIES AS A PART OF THEIR MANAGEMENT AND DEVELOPMENT (CONCLUSION OF UN REGIONAL CONFERENCE EUROPEAN HABITAT III)

Doc. Ing. Hana Bartošová, CSc.

Vysoká škola regionálního rozvoje
Žalanského 68/54
163 00 Praha 17 – Řepy
hana.bartosova@vsrr.cz

Klíčová slova:

řízení bezpečnosti, politika bezpečnějších měst, strategické řízení prevence kriminality

Keywords:

Security management, safer cities politics, strategic management of crime prevention

Abstrakt:

Efektivní řízení bezpečnosti měst a obcí přispívá ke komplexnímu a udržitelnému rozvoji regionu. Příspěvek analyzuje politiku a strategii řízení bezpečnosti měst, zejména strategii prevence kriminality a její začlenění do politik obcí, krajů i státu, podněty k přijímání opatření na místní úrovni, příklady projektů dobré praxe. K analýze bylo využito výstupů z regionální konference OSN Evropský HABITAT III na téma „Housing in Liveable Cities“ – Praha březen 2016 a zkušeností se strategií prevence kriminality ve městech a obcích v podmínkách ČR. Autorka deklaruje realizaci strategických cílů a programů prevence kriminality na místní úrovni příkladem dobré praxe úspěšného projektu v podmínkách města Kolín.

Abstract:

Effective security management of municipalities contributes to the complex and sustainable development of region. The article analyzes politics and strategy of security management especially crime prevention and its integration into municipalities, regions and states politics, suggestions to take action on local level, examples of best experience. For the analysis, the outputs from regional UN conference European Habitat III (focus on “Housing in Liveable Cities”) - Prague March 2016 and experiences with strategies of crime prevention in cities and municipalities in conditions of the Czech republic, were used.

The author declares realization of strategic goals and programs of crime prevention on local level using example of Kolín as a best experience.

Úvod

Jak docílit toho, aby naše města a obce byla příjemným místem pro život, dále se rozvíjela a jejich obyvatelé se cítili bezpečně? Jakákoliv organizace, tedy i město, obec, realizuje své cíle prostřednictvím řízení [28]. Základním cílem efektivního řízení měst a obcí je jejich komplexní a udržitelný rozvoj. Empirické studie ukazují, že kriminalita a závažná trestná činnost nevzniká v souvislosti s velikostí městských aglomerací, ale je důsledkem špatného plánování, projektování a řízení rozvoje měst. [10]. Komplexní rozvoj území, respektující zásady udržitelného rozvoje, usiluje o vyvážený vztah podmínek pro příznivé životní prostředí, hospodářský rozvoj, bezpečnost a soudržnost společenství obyvatel území.

Efektivní řízení měst a obcí, které je založeno na obecných principech a zásadách managementu [11] a aplikovaných principech komplexního a udržitelného rozvoje měst, se stalo živým tématem diskusí účastníků regionální konference OSN Evropský HABITAT III v Praze v březnu 2016. Principy komplexního a udržitelného rozvoje měst a základní koncepty pro stanovení vize, hodnot a strategie efektivního řízení měst jsou obsaženy v hlavním výstupním strategickém dokumentu konference, tzv. Pražské deklaraci.[16].

Schválená deklarace je oficiálním příspěvkem evropského regionu k připravovanému summitu Habitat III a podkladovým materiálem pro přípravu „Nové Agendy“ pro města. Deklarace je postavena na čtyřech principech: Inovativní a produktivní města, Zelená, kompaktní, na zdroje efektivní a přizpůsobivá města, Inkluzivní a bezpečná města, Řádná městská správa. [16]. Pražská deklarace spolu s dalšími výstupy konference je návodem, jak najít komplexní rozvojovou vizi a plánovat rozvoj území v evropském regionu.

Uvedené principy je třeba aplikovat prostřednictvím integrovaného přístupu k udržitelnému rozvoji měst, který obsahuje účinná opatření k řízení a řešení hospodářských, ekologických, klimatických, demografických, sociálních, bezpečnostních a kulturních problémů, s nimiž se městské oblasti potýkají [25]. Důležitá je orientace měst „na občany“ a zlepšení podmínek pro pohodu, bezpečnost, vývoj a realizaci lidských práv všech obyvatel měst.

Strategie řízení měst a obcí v oblasti bezpečnosti je založena na širším konsensu vize, hodnot a cílů všech aktérů, kteří se podílejí na její realizaci. Plnění tohoto cíle strategie zároveň posiluje ostatní cíle, partnerství a žádoucí synergii. Programování založené na datech a participační přístupy v prevenci kriminality a bezpečnosti v komunitách jsou důležité pro společné budování bezpečnosti pro všechny. Dochází k posilování samostatnosti měst a obcí a s tím spojené vyšší míry odpovědnosti všech zainteresovaných aktérů zajišťujících komplexní systém řízení bezpečnosti (Safety Management System) daného území.

Předmětem zkoumání předkládaného příspěvku je analýza definičních, systémových, informačních a znalostních prvků a vazeb bezpečnostního managementu ve vztahu k politice bezpečnosti měst a obcí.

Z hlediska metodologie jsou poznatky publikované v tomto příspěvku verifikované použitím empiricko-analytické metody (systémového a komparativního přístupu, manažerského empirického přístupu, příkladů dobré praxe a interpretace výzkumných dat). Základní teoretická a metodologická východiska autorka čerpala z analýzy dokumentů EU a ČR v oblasti vnitřní bezpečnosti, závěrečných výstupních dokumentů regionální konference OSN Evropský HABITAT III na téma „Housing in Liveable Cities“, která se konala v březnu 2016 v Praze, zkušeností se strategií prevence kriminality ve městech a obcích v podmínkách ČR a

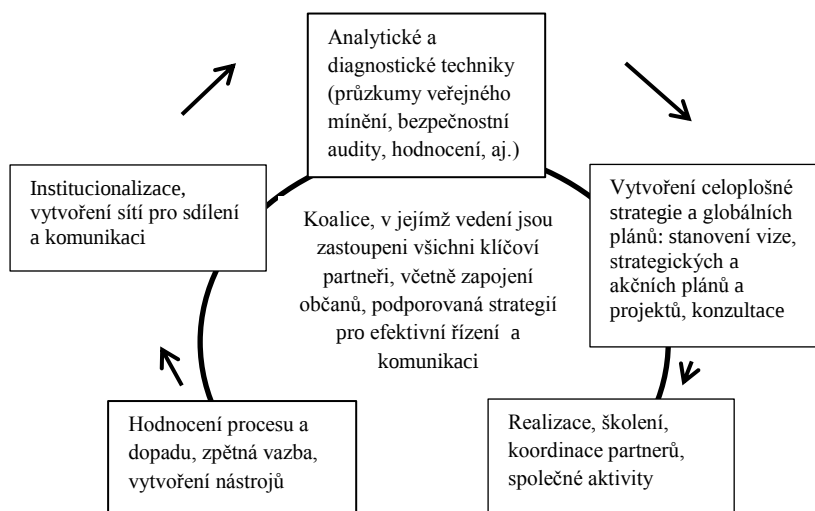
strategických koncepčních dokumentů MV ČR, z teoretických prací publikovaných v oblasti bezpečnostního managementu.

1. Strategie zacílená na politiku bezpečnějších měst

Žijeme v době neustálých a stále se zrychlujících změn. Tak jako se v komerční sféře organizace přizpůsobují měnícím se požadavkům trhu, jsou i města a obce nucena přizpůsobovat veřejné služby v oblasti bezpečnosti nejen změnám legislativním, ale především změnám ve vnímání standardů těchto veřejných služeb občany. Dnes již není pochyb o tom, že zajišťování bezpečnosti měst a obcí je integrální součástí rozvojových konceptů regionu a zajištění pocitu bezpečí jedním z významných kritérií kvality života obyvatel a možnou limitou udržitelného regionálního rozvoje [7]. Problém bezpečnosti ve městech a obcích není však pouze problémem státních bezpečnostních subjektů [5], [6]. K jeho řešení je zapotřebí vytvářet partnerství na bázi spolupráce všech zainteresovaných regionálních aktérů zajišťujících bezpečnostní služby. Systémový rámec umožňuje vytvářet synergii, která je relevantním faktorem pro realizaci strategických cílů na evropské, národní i regionální úrovni.

Je prokázáno, že dobře naplánované strategie prevence kriminality nejenže předcházejí trestné činnosti a viktimizaci, ale podporují bezpečnost společnosti a přispívají k udržitelnému rozvoji států. Zlepšují kvalitu života a přinášejí dlouhodobé výhody ve smyslu snižování nákladů spojených se systémem trestní justice i dalších společenských nákladů vyplývajících z trestné činnosti.¹

¹ (Směrnice pro prevenci kriminality, rezoluce Hospodářské a sociální rady OSN, č. 2002/13)

Obrázek 1: Standardní model obecné politiky bezpečnějších měst²

Zdroj: UN-Habitat Safer Cities Toolkit, 2005, upraveno autorkou

Pro zajišťování politiky bezpečnějších měst je základním východiskem stanovení vize a vládního strategického konceptu, který se realizuje konkrétními akčními plány a projekty na nižších úrovních řízení, klíčová pro bezpečnost měst je místní úroveň. Jednotlivé procesy jsou založeny na širším konsensu vize, hodnot a cílů všech aktérů, kteří se podílejí na zajišťování bezpečnosti jednotlivých měst a obcí. Priority jsou opřeny o statistická data a využívají se metodiky pro tvorbu bezpečnostních analýz a koncepcí, zejména trendy vývoje trestné činnosti, indikátory rizikovosti území, závěry a doporučení mezinárodních, resortních i odborných institucí a orgánů.

Vymezení a formování cílů strategie jako integrální součástí konceptu politiky bezpečnějších měst a specifické formy managementu, si vyžádá analýzy a zodpovězení řady otevřených otázek k faktorům ovlivňujícím tento koncept, zejména k poslání, úkolům a funkcím, organizačním otázkám jeho fungování a praktickým možnostem implementace. Jedná se zejména o:

- vymezení regionální bezpečnostní politiky (analýza bezpečnostních rizik, bezpečnostní cíle a strategie jejich naplňování);
- komplexní ochranu majetku a životního prostředí, která má v současné době řadu aspektů týkajících se bezpečnostní hrozby a ochrany proti kyberterorismu, environmentální bezpečnosti, potravinové bezpečnosti aj.;

² Odpovídá pokynům OSN z roku 2002 ohledně prevence kriminality, které odkazují na následující přístupy: *Sociální rozvoj*, včetně prosazování ochranných faktorů prostřednictvím programů sociálního a ekonomického rozvoje (zdravotnictví, vzdělání, bydlení, městské plánování) a napravují marginalizaci a vyloučení a prosazují pozitivní řešení konfliktů; *Situační prevence kriminality*, zahrnující environmentální návrh, dohled, zpřísnění; *Prevence organizovaného zločinu řešením vazeb s místní trestnou činností* (snížení podílu zločinců na zákonných trzích, předcházení zneužívání veřejných soutěží, ochrana marginalizovaných/zranitelných skupin

- stanovení postupu řídicích činností a procesů zaměřených na plánování, organizování, realizaci a kontrolu procesů prováděných v souvislosti s řešením a řízením bezpečnosti;
- stanovení operativních postupů a metodik řídicích činností prováděných v souvislosti s řešením a řízením bezpečnosti;
- vytváření a udržování prostředí, (institucionalizovanou spoluprací), partnerství, ve kterém aplikovaný (specializovaný) management a kompetentní pracovníci realizují bezpečnostní cíle.[3].

Strategie a politiky v oblasti bezpečnosti a prevence kriminality – hlavní koncepty a klíčové podněty k přijetí opatření v dokumentech regionální Evropské konference OSN Habitat III 2016:

- Pro zajištění trvalé udržitelnosti opatření v oblastech prevence kriminality a bezpečnosti ve městech, tj. na místní úrovni, musí být prevence kriminality / strategie bezpečnosti ve městech rozvíjeny v rámci celostátních strategií prevence kriminality. To vyžaduje, aby všechny úrovně státní správy zajistily vedoucí roli v rozvíjení účinné prevence kriminality a strategií bezpečnosti ve městech a vytváření a udržování institucionálních rámců k jejich realizaci, včetně zpětného hodnocení. Spolupráce/partnerství by měla být nedílnou součástí účinné prevence kriminality a strategií bezpečnosti ve městech vzhledem k širokému spektru příčin trestné činnosti a k požadovaným dovednostem a odpovědnostem potřebných k jejich řešení. Mezi ně patří spolupráce a partnerství budovaná mezi ministerstvy a dalšími orgány státní správy, místními neziskovými organizacemi, nevládními organizacemi, podnikatelskou sférou a soukromými subjekty. [10].
- Bezpečnostní principy by měly být integrovány do všech souvisejících sociálních a ekonomických politik a programů, jako jsou programy zabývající se bydlením a plánováním měst, zaměstnaností, vzděláním, zdravotnictvím, chudobou, sociální marginalizací a vyloučením. Zvláštní důraz by měl být kladen na ohrožené komunity, rodiny, děti a mládež. [10].
- Větší důraz na bezpečnost ve městech zdůrazňuje potřebu spolupráce a partnerství mezi tradičními a netradičními oblastmi řízení bezpečnosti a městského rozvoje. Široce pojatý přístup k budování konsensu ohledně bezpečnosti ve městech dává podnět ke vzniku místní koalice a partnerství vyrůstající ze společného budování bezpečnosti pro všechny. Úřady místních samospráv mohou hrát důležitou roli ve zprostředkování těchto partnerství, zatímco ústřední vlády poskytují finanční prostředky a zároveň vytvářejí příznivé prostředí a potřebný politický rámec. [25].
- Klíčovou součástí počáteční fáze budování bezpečnějších měst je mapování zainteresovaných subjektů na místní úrovni. Zatímco vládám zůstává globální odpovědnost za zajištění bezpečnosti obyvatel, při realizaci účinných strategií v oblasti bezpečnosti a ochrany, zejména na místní úrovni, může být užitečná užší spolupráce se soukromým sektorem a občanskou společností. To však vyžaduje soulad zájmů soukromého a veřejného sektoru a jejich angažovanost a ztotožnění se zásadami a mechanismy, které zajišťují, že taková forma partnerství bude možná a účinná.
- Nové komunikační technologie, zejména sociální sítě, mohou poskytnout užitečné nástroje vládním činitelům k posílení účinnosti politik a strategií v otázce prevence kriminality, a to například tím, že zapojí veřejnost do prevence kriminality a především budou v prosazování práva postupovat tak, aby podporovali sdílení informací a zvyšovali povědomí o kriminalitě a násilí. [10].

2. Strategie prevence kriminality měst a obcí v podmínkách ČR.

Prevence kriminality je definována jako ofenzivní strategie boje s trestnou činností. Cílem aktivit prevence kriminality je snižování míry a závažnosti trestné činnosti, jejích příčin a následků a zvyšování pocitu bezpečí občanů. Zahrnuje komplex opatření sociální a situační prevence, součástí prevence je i pomoc obětem trestných činů [22]. Představuje soubor nejrozličnějších aktivit zaměřených na odstranění, blokaci či oslabování příčin kriminality a kriminogenních faktorů. Spočívá ve snaze kriminalitě předcházet, snížit pravděpodobnost vzniku a výskytu trestných činů a redukovat sociálně patologické jevy, které představují podhoubí kriminality.

Preventivní aktivity se uskutečňují na celostátní i místní úrovni, v rámci primární, sekundární a terciární prevence. Primární prevence je zaměřena na celou populaci, dospělé i děti, sekundární prevence se zaměřuje na konkrétní rizikové skupiny obyvatelstva, diverzifikované podle věku, druhu ohrožení, teritoria apod. a na kriminálně rizikové sociální i situační prostředí. Terciární prevence představuje resocializační opatření zaměřující se na ty, kteří trestný čin již spáchali, na lokality, které již byly kriminalitou zasaženy a na osoby, které se staly oběťmi trestných činů. [13].

Podstatným předpokladem fungování prevence kriminality je snaha učinit z ní jeden z pozitivně vnímaných a prioritních zájmů společnosti. Tím se zároveň otevírá možnost pro případné zapojení co nejširšího okruhu občanů do nejrozličnějších preventivních aktivit. Skutečné zapojení neziskových organizací a dalších aktérů dění ve městech, včetně soukromého sektoru, je sice těžké pro vytvoření a realizaci účinných a začleňujících politik a zákonů k posílení bezpečnosti a ochrany ve městech. [10]. Jde tedy o to, aby v názorech a postojích občanů představovala prevence kriminality žádoucí aktivitu, která má dostatečně konkrétní obsah a kterou mohou sami svým jednáním významně pozitivně ovlivňovat a podporovat.

6

Všechny zásadní definice strategie obsahují dva klíčové prvky: 1. strategie reaguje na stav vnějšího prostředí a 2. strategie obsahuje vzájemně provázanou soustavu činností, za účelem dosažení nějakého cíle [8], [9], [12]. Strategické řízení prevence kriminality z pohledu teorie a praxe managementu, resp. organizace a řízení, představuje zejména informační a rozhodovací proces, resp. činnost mobilizující lidské i věcné činitele při respektování vnějšího prostředí, právních norem, kvality, nákladů a lhůt k uskutečnění určité manažerské akce [1]. Strategie prevence kriminality je založena na věcně i organizačně náročných analýzách dat a informací a řízení složitých procesů (projektů).

Bezpečí a udržitelný rozvoj měst a obcí závisí na tom, jak se vypořádáváme v procesech realizace strategie s riziky, zda existující i předvídatelná rizika jsme schopni identifikovat, analyzovat, hodnotit a vypořádat, tj. efektivně řídit.

Systém řízení a organizace prevence kriminality v ČR zahrnuje meziresortní, resortní a místní úroveň. Základním rámcem tříúrovňového systému řízení a organizace prevence kriminality je Strategie prevence kriminality (aktuální na období 2016–2020), která definuje obsah systému prevence kriminality v rámci České republiky na úrovni státu, krajů a obcí na další období. [13].

Z hlediska účinnosti jsou nejefektivnější programy prevence kriminality na místní úrovni, jejichž podstatou je součinnost orgánů státní správy, samosprávy, policie a nestátních neziskových organizací. Záběr programu je podmíněn místní situací v oblasti vývoje sociálně patologických jevů, potřebami, zájmem a schopnostmi lidí a finančními prostředky. Principy

a priority jsou opřeny o statistické trendy trestné činnosti a bezpečnostní analýzy, závěry a doporučení mezinárodních, resortních i odborných institucí a orgánů.

Za realizaci programů prevence kriminality nesou odpovědnost obecní zastupitelstva. Odbor prevence kriminality, resp. Ministerstvo vnitra jim poskytuje metodickou, konzultační podporu, vzdělávání a za stanovených podmínek i dotační prostředky na realizaci preventivních projektů. [13].

Aktuální strategické cíle a priority jsou systémovým rámcem a východiskem pro dekompozici cílů a priorit na dalších hierarchických úrovních systému řízení a organizace prevence kriminality na příští období. Patří k nim:

1. Rozvoj systému prevence kriminality, posilování spolupráce, kompetencí a kapacit relevantních partnerů, rozšiřování prostoru pro působení dobrovolníků při zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku, s důrazem na využívání rovněž mezinárodní spolupráce a vědeckých poznatků.
2. Poskytování pomoci a poradenství obětem trestné činnosti se zvláštním zaměřením na skupiny zvláště zranitelných obětí a nadále pomoc a poradenství rozšiřovat a zkvalitňovat.
3. Při práci s pachateli zaměřením na narůstající problém kriminální recidivy, na účinnější resocializaci pachatelů a prevenci kriminality dětí a mládeže.
4. Uplatňování komplexního přístupu k řešení zvýšené kriminality v lokalitách, kde i její příčiny jsou hluboké a vícezdrojové (typicky sociálně vyloučené lokality).
5. Reakce na nové hrozby a trendy v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku a aplikace nových efektivních přístupů k jejich předcházení.

Projekt „Bezpečné město Kolín“ – příklad dobré praxe týmové spolupráce a zapojení „stakeholders“ na místní úrovni při naplňování strategie prevence kriminality města

V České republice existuje mnoho modelových příkladů dobré praxe – projektů, na kterých lze ukázat, že naplňování strategie prevence kriminality měst a obcí, přijímání opatření na místní úrovni je reálná vize a cesta správným směrem. Systémové začlenění strategie prevence kriminality města do politik obcí, krajů i státu s cílem měřitelného zvyšování pocitu bezpečí občanů přispívá k jejich efektivnímu řízení a rozvoji. Např. projekt „Asistent prevence kriminality“ [14], který se zejména podílí na prevenci kriminality v obci, přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku, provádí dohled nad dodržováním čistoty na veřejných prostranstvích v obci, plní dlouhodobé a operativní úkoly v oblasti situační prevence ve stanovené lokalitě a ve vymezeném čase. Rovněž projekt prevence kriminality „Domovník – preventista“ [14] reaguje na konkrétní potřeby obcí a měst s cílem pozitivně ovlivnit situaci především v sociálně vyloučených lokalitách, na stávající potřeby obcí zvýšit bezpečnost a veřejný pořádek v domech a jejich bezprostředním okolí, posílit osobní odpovědnost občanů za dodržování bezpečnostních standardů, společenských norem a nastolit systém opatření v rámci triády situační prevence kriminality - bezpečný občan – bezpečný dům – bezpečná lokalita.

Hlavní myšlenkou projektu „Bezpečné město Kolín“ [21] je úzká spolupráce mezi městem Kolín a dalšími místními aktéry při řešení bezpečnostních problémů na území města Kolín. Projekt byl zahájen v říjnu 2013, s cílem definovat základní kritéria systémové spolupráce mezi hlavními stakeholders v oblasti prevence kriminality. Jednalo se zejména o Městský úřad Kolín, který zabezpečoval klíčové aktivity zaměřené na sociální poradenství, pomoc při řešení

nepříznivých životních situací občanů, sociální práci se seniory, zdravotně postiženými, osobami ohroženými sociálním vyloučením, komunitní plánování sociálních služeb aj. a Policií ČR, která v rámci Územního odboru Kolín zřídila speciální tým „Kolín“ pro potírání trestné činnosti na území města. V rámci projektu se osvědčila koordinace aktivit mezi Městskou policií Kolín a Policií ČR (společné hlídky, denní výměna informací, společné pravidelné akce, nulová tolerance i k přestupkovému chování, kontrola ubytoven, atd). Neméně důležitou roli v rámci projektového týmu měly i další stakeholders, Probační a mediační služba, Centrum pomoci obětem trestných činů a domácího násilí, občanská poradna Respondeo, Prostor plus s programy pro uživatele drog a primární prevencí ve školách. K úspěšné týmové synergii v oblasti řízení prevence kriminality přispěla i Pedagogicko-psychologická poradna a Centrum psychologicko-sociálního poradenství Středočeského kraje při zajišťování odborných psychologických a speciálně-pedagogických služeb, krizové intervenci aj. forem poradenství a terapie. V současné době byl projekt rozšířen o portál „Bezpečné město Kolín“, který slouží občanům města, aby mohli své poznatky, připomínky, stížnosti a návrhy v oblasti bezpečnosti sdělit "svému" strážníkovi nebo zastupiteli online prostřednictvím elektronické komunikace.

Cíle projektu „Bezpečné město Kolín“ byly úspěšně naplněny. Faktickými, měřitelnými ukazateli je snížení kriminality ve městě a zvýšení bezpečnosti občanů a návštěvníků města Kolín. Přidaná hodnota projektu pro občany je v jasném specifikování odpovědných pracovníků za jejich bezpečnost v konkrétních lokalitách města a zjednodušení vzájemné komunikace s odpovědnými institucemi při řešení každodenních problémů.

Tabulka 1: *Vývoj kriminality (přečiny, zločiny) města Kolín*

Rok	Druh kriminality násilná	Druh kriminality mravnostní	Druh kriminality majetková	Druh kriminality ostatní	Celkem
2012	84	18	885	510	1497
2013	90	10	1197	440	1737
2014	106	19	773	419	1317
2015	49	11	399	370	829
Srovnání stavu 2015 - 2014 (v jednotkách)	- 57	- 8	- 374	- 49	- 488
Srovnání stavu 2015 - 2014 (v %)	- 53.7	- 42.1	- 48.3	- 11.6	- 37.0

Zdroj: data Obvodního oddělení Policie ČR Kolín [21]

Cílem aktivit prevence kriminality je snižování míry a závažnosti trestné činnosti, jejích příčin a následků a zvyšování pocitu bezpečí občanů. Ze statistických dat o vývoji kriminality ve městě Kolín (tabulka 1) vyplývá, že v roce 2015 došlo k výraznému poklesu celkového vývoje trestné činnosti a to o 37.0 % oproti roku 2014 a o 52.2 % ve srovnání s rokem 2013. V oblasti přestupků evidovala Policie ČR též úbytek v oblasti majetkové kriminality (o 50% oproti roku 2013). Naopak šestinásobně stouply přestupky v oblasti toxikomanie a to z toho důvodu, že se Policie ČR cíleně zaměřila na tuto oblast v rámci tzv. nulové tolerance. Kromě běžných hlídek se touto oblastí zabýval i speciální „toxi“ tým.

Nelze však automaticky počítat s tím, že budou lidé v regionech při zajišťování vnitřní bezpečnosti spontánně přirozeně spolupracovat. Sociologické studie zaměřené na současné kulturní a sociální změny signalizují protikladný vývoj: individualismus roste rychleji než

potřeba a motivace spolupracovat [4], [17]. Podmínkou funkčnosti a efektivnosti týmové spolupráce je motivace aktérů, kteří sdílejí společné hodnoty, mají společné myšlenkové procesy, algoritmy, podle nichž postupují a které zaměřují ke společnému cíli [22]. V reálné situaci zajišťování vnitřní bezpečnosti jednotliví institucionální aktéři sice nepostupují „jako jeden muž“, nicméně každý v souladu se svojí misí (posláním) realizuje jiné činnosti společných procesů. Současně však prostřednictvím systémového myšlení jsou schopni sledovat činnosti ostatních a nikdy neztrácejí ze zřetele kořeny, kmen i korunu celého díla, tedy příčiny toho, proč dané postupy realizují včetně jejich žádoucích cílů a výsledků. Jedno společné chápání problémů vnitřní bezpečnosti, jeho kontextu a společné cíle snažení, synergii, však nelze nařídít [18]. Uvedený model spolupráce může fungovat pouze tehdy, když spolupracující organizace mají ve své firemní kultuře pevně zakotvenou hodnotu spolupráce, a to dokonce i přes své hranice. Kvalita strategií není v tom, nakolik vznosná prohlášení a ušlechtilé záměry obsahují, ale v tom, zda umožní pracovníkům pracovat efektivně, mít výsledky a radost a uspokojení z práce [19].

Závěr

Jak potvrdila regionální konference OSN Evropský HABITAT III - čelíme v oblasti bezpečnosti, která je součástí komplexního a udržitelného městského rozvoje v regionech, různým výzvám: chudobě ve městech, demografickým změnám, klimatickým změnám a riziku katastrof, městskému rozvoji a žádoucímu růstu, koordinaci v městském rozvoji, využití relevantních technologií. Proto je v závěrečných dokumentech konference³ zdůrazněna především podpora řádného plánování a řízení za spolupráce všech úrovní správy a komunit, integrace opatření a on spor přístup při snaze o maximalizaci potenciálu měst, sociální soudržnost a přístup ke službám, dostupnost bydlení jako klíčový faktor kvality života, což je jeden z hlavních rysů životaschopných měst, plánování rozvoje ve snaze minimalizovat dopady na životní prostředí a podpořit hospodářskou, sociální a environmentální udržitelnost. [16].

Klíčové směry v efektivním řízení rozvoje měst s ohledem na bezpečnost: podpora měst posílením jejich potenciálu pro inovace zahrnující sociální inovace a tvorbu pracovních míst, podpora optimálního využívání zdrojů, rovný přístup k dostupnému bydlení a službám, odstranění chudoby a vyloučení, poskytování dostupného, bezpečného, inkluzivního a kvalitního veřejného prostoru a bezpečné dopravy, řádné finanční řízení v municipalitách, zajištění udržitelných zdrojů financování, posílení dialogu mezi jednotlivými stupni správy a relevantními aktéry. [16].

Předkládaný příspěvek poskytuje dostatek verifikovaných dat a informací o tom, že Česká republika se řadí mezi moderní demokratické země, které v zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku podporují preventivní přístupy, k čemuž vytváří vhodné systémové, organizační i finanční předpoklady.

Česká republika má již v současné době stabilní rozvinutý systém prevence kriminality, který plně odpovídá doporučením mezinárodních orgánů zabývajících se prevencí kriminality. Preventivní aktivity vycházejí z výsledků kriminologických výzkumů a bezpečnostních analýz na místní a celostátní úrovni, přičemž těžiště preventivních aktivit se přenáší na místní úroveň [29], [20] [21]. Administrativní zásahy z centra se minimalizují, centrální orgány poskytují místním orgánům zpravidla jen metodické vedení, informace a částečnou ekonomickou

³ Stanou se také jedním ze základních materiálů pro celosvětový Habitat, který bude hostit v říjnu 2016 Ekvádor

podporu. Na systému se podílí řada partnerů ze státní správy, krajské i obecní samosprávy, neziskových organizací atd. Prevence kriminality je plánována zpravidla ve čtyř až pětiletých cyklech prostřednictvím vládou schvalované Strategie prevence kriminality. Globální cíl pak v tomto ohledu deklaruje závazek, že Česká republika bude i v následujícím období tento systém udržovat a posilovat, k zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku bude podporovat preventivní přístupy, a to vše v souladu s principy moderního demokratického státu. Obsah bezpečnostní politiky státu je i obsahem bezpečnostních aktivit na samosprávné úrovni, samozřejmě přiměřeně modifikovanými konkrétními podmínkami (prostředím) každého samosprávného celku. Je to tedy vždy míra stability systému a jeho primární a sekundární adaptace.

Lidé vnímají pocit bezpečí jako významné kritérium udržitelného rozvoje a kvality života v regionech. Pokud se lidé cítí ohroženi, mění své chování a v důsledku toho také způsob, jakým vstupují do styku s městem. To platí především pro ženy, které jsou náchylnější stát se oběťmi některých typů trestných činů, jako např. znásilnění a sexuální obtěžování. [26]. Centrum pro výzkum veřejného mínění zjišťovalo v rámci průzkumu (prosinec 2015) [24] názory občanů na míru bezpečnosti v ČR a v místě bydliště. Většina dotázaných se cítí v České republice bezpečně (65 % spíše ano a 11 % rozhodně ano). Pětina (19 %) pak pocit bezpečí spíše nemá a 4 % dotázaných ho nemá rozhodně. Pokud dotázaní vypovídají o pocitu bezpečí v místě bydliště, je podíl kladných odpovědí o něco větší, než když hovoří o České republice jako celku. Součet odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“ v tomto případě činí 86%. Bezpečně se v místě svého bydliště spíše či rozhodně necítí 14 % občanů. Obavy, převážně spojené s terorismem a uprchlickou krizí, vyjádřili asi dvě třetiny (68 %) respondentů, třetina (32 %) se naopak ničeho v současnosti neobává. Vysvětlení toho zjištění je možné hledat v tom, že u nás zatím žádný teroristický útok nebyl a že naše země nezažila masivní příliv migrantů z muslimských zemí. V tomto smyslu může být ČR vnímána, na rozdíl od mnoha zemí západní Evropy, jako bezpečný region.

Regionální konference OSN Evropský HABITAT III potvrdila, že posílení pravomocí a zapojení neziskových organizací, obyvatel a dalších aktérů dění ve městech, včetně soukromého sektoru, je stěžejním aspektem pro vytvoření a realizaci účinných a začleňujících politik a zákonů vedoucích k posílení bezpečnosti a ochrany ve městech.

Platformy a projekty

- Celosvětová síť pro bezpečnější města (Global Network on Safer Cities, GNSC)/ Program UN-Habitat pro bezpečnější města www.unhabitat.org/safercities.
- Iniciativa pro bezpečnější a začleňování podporující města (The Safer and Inclusive Cities Initiative – IDRC) http://www.idrc.ca/EN/Programs/Social_and_Economic_Policy/saic/Pages/default.aspx.
- E-learningový nástroj Světové banky o prevenci městské kriminality <http://einstein.worldbank.org/ei/course/urban-crime-and-violence-prevention>
- Celosvětová iniciativa UN-Women za bezpečnější <http://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/creating-safe-public-spaces>.
- Plan International – Dospívající dívky budující bezpečnější města <https://plan-international.org/girls/pdfs/adolescent-girls-safer-cities.pdf>.

Literatura:

- [1] BARTON, L. *Crisis leadership now: A real-world guide to preparing for threats, disaster, sabotage, and scandal*. New York, McGraw-Hill 2007.
- [2] BARTOŠOVÁ, H. Rozvojová strategie založená na inteligentní specializaci. Proč je efektivní řízení projektů důležité? In Regionální politika na prahu nového programovacího období. Sborník příspěvků z mezinárodní konference pořádané Civitas per populi 29. 5.
- [3] BARTOŠOVÁ, H. Rozvoj bezpečnostního managementu a informatiky. In Identifikace a reflexe rizik společenské praxe jako teoretický základ pro rozvoj policejních služeb. Výzkumný záměr PA ČR 2004-2010. Dílčí VÚ 1/2.
- [4] BAŠTECKÁ, B. a kol. *Psychosociální krizová spolupráce*. Praha: GRADA Publishing, 2013. 320 s. ISBN 978-80-247-7554-8.
- [5] BUREŠ, O. a kol. *Privatizace bezpečnosti. České a zahraniční zkušenosti*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4601-2.1.
- [6] DEMPSEY, J.,S. *Introduction to Private Security*. Belmont, CA:Wadsworth, 2011.
- [7] Quality of life in Europe - facts and views - economic and physical safety 2015. Dostupné z <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Quality_of_life_in_Europe_-_facts_and_views_-_economic_and_physical_safety#Further_Eurostat_information>.
- [8] DONELLY, J.H.,GIBSON, J.L.,IVANCEVICH,J.M. 2007. *Management* Praha : Grada Publishing, 2007. ISBN 80-7169-422-3.
- [9] DRUCKER, P.F. *Managing for the Future*. New York: Routledge, 2013. p. 300. ISBN 1136009388, 9781136009389.
- [10] HABITAT III ISSUE PAPERS. *Safer cities*. New York, květen 2015. Dostupné z <http://www.europeanhabitat.com/wp-content/uploads/2016/03/3_Safer-Cities.pdf>.
- [11] KERLINOVÁ, A.;TOMÁŠKOVÁ, E. *Management veřejné správy*. Brno: MU, 2014. 132 s. ISBN 978-80-210-6918-3.
- [12] KOONTZ, H.,WEIHRICH, H. *Management*. Praha : Victoria Publishing, 1993.
- [13] MV ČR Systém prevence kriminality. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>>.
- [14] MV ČR. Specifické programy prevence kriminality. *Bezpečná lokalita. Asistent prevence kriminality. Domovník – preventista*. Dostupné z:< <http://www.mvcr.cz/clanek/specificke-programy-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d>>.
- [15] PORADA, V.;RAK, R. Informace jako prostředek poznání bezpečnostní situace a nástroj určování následných bezpečnostních činností. In Bezpečnostní teorie a praxe. Zvláštní číslo – 1. díl. Praha: PA ČR, 2001. ISSN 1211-2461.
- [16] Pražská deklarace. Evropská regionální konference HABITAT III. Praha, 2016. Dostupné z [www: <http://www.europeanhabitat.com/wpcontent/uploads/2016/02/prazska_deklarace.pdf>](http://www.europeanhabitat.com/wpcontent/uploads/2016/02/prazska_deklarace.pdf).
- [17] RAKUŠANOVÁ, P. *Občanská společnost a občanská participace*. 2006. <Dostupné z <http://www.socioweb.cz/index.php@disp=temata&shw=215&lst=121.html>>.
- [18] MASSACCI, F.; MANSFELDOVÁ, Z. *SECONOMICS - Socio-Economics meets Security*. Project. Praha: SOÚ AV 2012-2015. <http://www.seconomicsproject.eu/>.
- [19] STEINMANN, H.;SCHREYÖGG,G.; KOCH,J. *Management. Grundlagen der Unternehmensführung. Konzepte, Funktionen, Fallstudien*. Gabler, 2013. s.980. EAN: 9783834922137.

- [20] Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období 2016-2020. Praha: Agentura pro sociální začleňování, 2016. 60 s.
- Dostupné z www: <<http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/strategie-boje-proti-socialnimu-vyloucení>>.
- [21] Strategický plán prevence kriminality města Kolína na období let 2016 – 2019. Dostupné z <http://www.bezpecnykolin.cz/data/File/Strategie_prevenue_kriminality_Kolin_2016-2019.pdf>.
- [22] ŠUBRT, J. a kol. *Soudobá Sociologie V (Teorie sociální změny)*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2219-4.
- [23] ICPC. (2014). Fourth International Report on Crime prevention and Community Safety. Trends and Perspectives. Montreal: International Centre for the Prevention of Crime. 2014.
- [24] TUČEK, M. Obavy veřejnosti, pocit bezpečí a spokojenost s činností policie 2015. In Naše společnost –projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění. Praha: sociologický ústav AV ČR: Centrum pro výzkum veřejného mínění, prosinec 2015. s. 2/.
- [25] UN-HABITAT 2007. Global Report on Human Settlements 2007. Enhancing Urban Safety and Security.
- [26] United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) Vienna (2013). *The Global Study on Homicide 2013 Trends, Contexts, Data*. United Nations Publication Sales No. 14.IV.1. eISBN: 978-92-1-054205-0.
- [27] United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) Vienna (2013). *Training Manual on Policing Urban Space*. Criminal Justice Handbook Series. United Nations, New York, 2013.
- [28] VEBER, J. a kol. *Management. Základy, moderní manažerské přístupy, výkonnost a prosperita*. Praha: Management Press, 2014. 736 s. ISBN 9788072612741.
- [29] Zpráva o naplňování Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období 2011-2015. Praha: Úřad vlády, 2015.